

PHQ-9 -kysely ensisijaiseksi

Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon verkoston webinaari

Outi Linnaranta, ylilääkäri, THL

Sote-uudistus
Tulevaisuuden
sosiaali- ja terveyskeskus

Miksi kansallisia mittareita?

- **Yksilötaso**
  - Hoidon tarve
  - Hoitovaste eri interventioihin
  - Uusimisen havaitseminen
  - Eri organisaatioiden välillä hoidon ja kuntoutuksen eri vaiheissa
- **Vertailtavuus**
  - Tiedon kerääminen ryhmä-, alue- ja kansallisella tasolla päätöksentekijöiden käyttöön
  - Hoidon kohdentuminen
  - Yhdenvertaisuuden, laadun ja vaikuttavuuden arviointi
  - Hyvinvointialueiden rahoitus

**Ihmisten
tarpeiden
mukaiset,
laaja-alaiset
palvelut**

Käytäntö yleistä vai tiettyä sairautta koskevaa mittaria?

Sairausspesifi mittari, joka kuvaa kyseisen sairauden aiheuttamia haittoja.

- Hoidon suunnittelu
- Vasteen seuranta
- Esimerkiksi masennus

Geneerinen eli **yleinen** mittari, joka soveltuu eri sairausryhmille

- Verrataan erilaisia potilasryhmiä toisiinsa tai suhteessa väestöön
- Esimerkiksi toimintakyky, elämänlaatu
- Näissä useimmiten jokin kysymys mielialaan liittyen

Minkälainen on kansalliseen käyttöön soveltuva masennusmittari?

Perustiedot (omistaja, käyttöehdot, kohderyhmä)	Mittausominaisuudet (pätevyys, toistettavuus, käytettävyys)	Soveltevuus arvioituun käyttötarkoitukseen	Vertailtavuus
<ul style="list-style-type: none"> • Ilmainen ja vapaa käyttö • Käyttö digitaalisissa arviointivälineissä • Selkeät tulkintaohjeet hoidon perusteena	<ul style="list-style-type: none"> • Selkeys sekä kysymyksissä että vastauksissa • Lyhyt • Validoitu • Unidimensionaalisuus eli mittaa puhtaasti masennusta	<ul style="list-style-type: none"> • Seulonta, riskiryhmien tunnistaminen eri väestöryhmissä esim. osana terveystarkastusta • Vaste interventioon havaitaan	<ul style="list-style-type: none"> • kouluterveyskysely • Kansainvälinen standardi

PHQ-9

Masennuksen seulontaan

Hoidon tarpeen arvioon

Hoitovasteen mittaamiseen

Yhteensä 9 kysymystä

Ilmainen ja vapaasti käytettävä

- Kuinka usein viimeisen kahden viikon aikana ovat seuraavanlaiset ongelmat vaivanneet sinua?
  - vrt muut mittarit esim. BDI
- Vastausvaihtoehdot
  - Ei ollenkaan 0p
  - Useina päivinä 1p
  - Enemmän kuin puolet ajasta 2p
  - Lähes joka päivä 3p

Yhdeksän kohtaa

- Vain vähäistä mielenkiintoa tai **mielihyvää** erilaisten asioiden tekemisestä
- Alakuloisuutta, **masentuneisuutta**, **toivottomuutta**
- Vaikeuksia **nukahtaa**, pysyä unessa *tai* liiallista nukkumista
- **Väsymystä** tai voimattomuutta
- Ruokahaluttomuutta *tai* liiallista **syömistä**
- Huonommuuden tai **epäonnistumisen** tunteita tai tunne siitä, että olet tuottanut pettymyksen itsellesi tai perheellesi
- Vaikeutta **keskittyä** asioihin kuten sanomalehden lukemiseen tai television katseluun
- Puhumisen tai liikkumisen **hitautta**, jonka muutkin voisivat huomata *tai* vastakohtaisesti **rauhattomuutta** tai liikehtimistä paljon tavallista enemmän
- Ajatuksia että olisi parempi jos olisit **kuollut** *tai* että haluaisit vahingoittaa itseäsi jotenkin

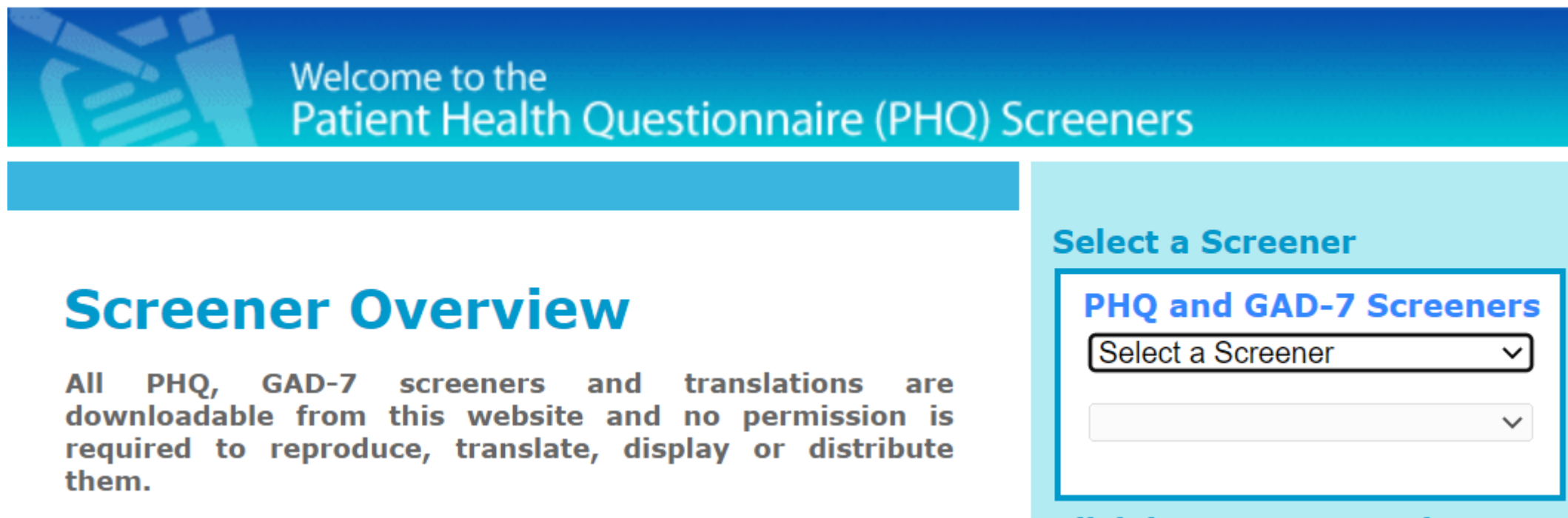
PHQ-9 tulosten tulkinta

- Kokonaispisteet vaihtelevat välillä 0-27 pistettä
- 5-9 **lievä masennusoireilu**
- 10 tai yli **kliininen masennus** (caseness, häiriötasoinen oireilu)
- **Toipuminen**
  - Jos hoidon alkaessa 10 tai yli, hoidon päättyessä alle 10, lisäksi vähintään 5 pisteen lasku
  - ”reliable change index”
- Luotettava **voinnin paraneminen**
  - hoidon alkaessa 10 tai yli, hoidon päättyessä edelleen 10 tai yli, mutta vähintään 5 pisteen lasku
- **Ehkäisevä interventio**
  - Hoidon alkaessa alle 10 pistettä
  - Ei validoitua tasoa muutokselle seurannassa

Kieliversiot

- Yli 30 eri kielistä versiota validoitu ja vapaasti saatavilla

Welcome to the Patient Health Questionnaire (PHQ) Screeners

Screeners Overview

All PHQ, GAD-7 screeners and translations are downloadable from this website and no permission is required to reproduce, translate, display or distribute them.

Select a Screener

PHQ and GAD-7 Screeners

Select a Screener

Select a Screener

The screenshot shows a website header with the text 'Welcome to the Patient Health Questionnaire (PHQ) Screeners'. Below the header is a blue bar with the title 'Screeners Overview'. Underneath, there is a paragraph stating that all PHQ and GAD-7 screeners and translations are downloadable and can be reproduced without permission. To the right, there is a form titled 'Select a Screener' with a dropdown menu currently showing 'PHQ and GAD-7 Screeners' and another empty dropdown menu below it.

Psykometrinen validiteetti

- Diagnostinen validiteetti arvioitu aikuisilla
- Aikuisilla PHQ-9 pisteet > 10 MDD sensitiivisyys 88% ja spesifisyys 88%
- Luotettavuus ja validointiarvot hyvät, korkea sisäinen yhtenäisyys (internal consistency)
- Arvot hyviä eri kieliversioissa, perusterveydenhuollossa, primaaristi fyysisissä sairauksissa, eri ikäryhmissä

Validiteetti nuorilla ja lapsilla

- Valtaosa tutkimuksista aikuisilla
- Nuorilla parikymmentä tutkimusta, validointi 14 vuotiaille
- Suositus 14-(8-) vuotiaille ja tätä vanhemmille

Standardization of health outcomes assessment for depression and anxiety: recommendations from the ICHOM Depression and Anxiety Working Group

Alexander Obbarius¹ · Lisa van Maasackers² · Lee Baer^{3,4} · David M. Clark⁵ · Anne G. Crocker^{6,7} · Edwin de Beurs^{8,9} · Paul M. G. Emmelkamp^{10,11} · Toshi A. Furukawa¹² · Erik Hedman-Lagerlöf^{13,14} · Maria Kangas¹⁵ · Lucie Langford¹⁶ · Alain Lesage^{7,17} · Doris M. Mwesigire¹⁸ · Sandra Nolte^{1,19} · Vikram Patel²⁰ · Paul A. Pilkonis²¹ · Harold A. Pincus^{22,23} · Roberta A. Reis²⁴ · Graciela Rojas²⁵ · Cathy Sherbourne²³ · Dave Smithson²⁶ · Caleb Stowell² · Kelly Woolaway-Bickel²⁷ · Matthias Rose^{1,28}

International consensus on a standard set of outcome measures for child and youth anxiety, depression, obsessive-compulsive disorder, and post-traumatic stress disorder

Karolin R Krause, Sophie Chung, Abiodun O Adewuyi, Anne Marie Albano, Rochelle Babins-Wagner, Laura Birkinshaw, Peter Brann, Cathy Creswell, Kathleen Delaney, Bruno Falissard, Christopher B Forrest, Jennifer L Hudson, Shin-ichi Ishikawa, Meghna Khatwani, Christian Kieling, Judi Krause, Kanika Malik, Vania Martinez, Faraz Mughal, Thomas H Ollendick, Say How Ong, George C Patton, Ulrike Ravens-Sieberer, Peter Szatmari, Evie Thomas, Lucas Walters, Bryan Young, Yue Zhao, Miranda Wolpert

PHQ-2

- Ensimmäiset kaksi kysymystä PHQ-9:sta
- Tarkoitettu seulontaan, jonka jälkeen tehdään loput 7 kysymystä
- Ei sovellu hoitotarpeen arvioon tai vasteen seurantaan
- Patients who screen positive should be further evaluated with the Kolme validointitutkimusta, leveä vaihtelualue sensitiivisyydessä (Gilbody, Richards, Brealey, and Hweitt, 2007)

Gilbody, S., Richards, D., Brealey, S., & Hewitt, C. (2007). Screening for depression in medical settings with the Patient Health Questionnaire

(PHQ): A diagnostic meta-analysis. *Journal of General Internal Medicine*, 22(11), 1596-1602.

Vaihtoehdot

RBDI 13-14 kysymystä

BDI-13 for family practise

PHQ-A masentuneen mielialan rinnalla
ärtyneisyys

PHQ-9 modified for adolescents

Kyselylomakkeiden käyttö depression diagnosoinnissa – vältä viisaasti

Erkki Isometsä ja Arja Tuunainen 8.1.2020

- Älä tee diagnoosia pelkän oirekyselyn perusteella
- Diagnoosi perustuu haastatteluun ja kliiniseen arvioon
- Täysin kohdentamaton seulonta johtaisi jopa puolella väärään masennusdiagnoosiin
- Väärät negatiiviset – ei havaita hoitoa vaativaa masennusta
- Kliininen merkitsevyys – vain haastattelussa
- Kliinikon havainnot oleellinen osa hoidon suunnittelua
- Itsehavaintokyky rajallinen; stigma ym. vaikuttaa subjektiiviseen arvioon

Thl.fi

julkari.fi

#mielenterveysstrategia

Twitter #olinnaranta
LinkedIn Outi Linnaranta

Mielenterveysstrategia 2020-2030

Sote-uudistus
Tulevaisuuden
sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus